

**ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДПС)**

Львівська пл., 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 11.06.2026 р. № 691/2199-00-24-01-02-02 На № _____ від _____ 20____ р.

Комітет Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової
та митної політики

Міністерство фінансів України
(код згідно з ЄДРПОУ 00013480)

Державна податкова служба України розглянула лист Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 22.05.2026 № 04-32/10-2026/119829 (вх. ДПС № 459/2 від 22.05.2026) щодо застосування окремих норм податкового законодавства України та надає в додатку відповіді на запитання платників податків.

Водночас повідомляємо, що ініційовано питання щодо розміщення зазначених відповідей на Загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі ДПС.

Додаток: на 22 арк. в 1 прим.

Заступник Голови

Сергій ЛИСЕЮК

Володимирова Світлана 284 18 21

Документ СЕД ДПС від 11.06.2026 № 691/2199-00-24-01-02-02
Підписувач: Лисеюк Сергій Миколайович
Сертифікат: 3FAA9288358E00304000000B8213B00C936E100
Дієний з: 28.02.2025 по 27.02.2027

К
Державна податкова служба України
691/2199-00-24-01-02-02 від 11.06.2026

Ситуація: Громадянин України звернувся до контролюючого органу із запитом щодо отримання довідки про підтвердження статусу податкового резидента України за 2015-2020 роки. У зазначений період фізична особа була зареєстрована як ФОП в Україні. На момент звернення особа не має зареєстрованого місця проживання в Україні. Контролюючий орган відмовив у видачі довідки, посилаючись на відсутність адреси реєстрації в Україні на даний час. При цьому усно було рекомендовано зареєструвати місце проживання («прописатися») для отримання такої довідки.

Питання: Чи є правомірною відмова у видачі довідки про підтвердження статусу податкового резидента України за минулі податкові періоди виключно з підстав відсутності у фізичної особи зареєстрованого місця проживання в Україні на дату звернення?

Уточнення: Який спосіб захисту прав у такій ситуації є належним: повторне звернення із письмовим запитом чи оскарження відмови контролюючого органу як безпідставної?

Відповідь:

Порядок визначення податкової резиденції встановлено підпунктом 14.1.213 пункту 14.1 статті 14 Податкового кодексу України (далі – Кодекс).

Форма довідки-підтвердження та Порядок підтвердження статусу податкового резидента України для уникнення подвійного оподаткування відповідно до норм міжнародних договорів затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.08.2022 № 248, зі змінами, яким зазначено, що цей наказ розроблено та затверджено відповідно до пункту 3.2 статті 3 Кодексу, статті 16 Закону України «Про міжнародні договори України» та з метою застосування міжнародних договорів України про уникнення подвійного оподаткування.

Пунктом 1 Порядку підтвердження статусу податкового резидента України для уникнення подвійного оподаткування відповідно до норм міжнародних договорів затверджено наказом Міністерства фінансів України від 19.08.2022 № 248, зі змінами, (далі – Порядок) встановлено, що Порядок визначає процедуру видачі довідки-підтвердження статусу податкового резидента України для уникнення подвійного оподаткування відповідно до норм міжнародних договорів (далі – Довідка) платнику податків – особі (юридичній або фізичній), яка є резидентом України у розумінні Кодексу та міжнародних договорів України про уникнення подвійного оподаткування.

Відповідно до пункту 5 Порядку підставою для відмови у видачі Довідки може бути таке:

1) особа не може бути визнана резидентом України відповідно до критеріїв, зазначених у підпункту 14.1.213 пункту 14.1 статті 14 Кодексу;

2) відсутні дані щодо реєстрації в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань для юридичних осіб або фізичних осіб - підприємців;

3) відсутні дані щодо реєстрації в Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків для фізичних осіб;

4) невідповідність відомостей, зазначених у Заяві, зокрема реєстраційних даних юридичної або фізичної особи, даним, наявним в інформаційних системах контролюючого органу;

5) документи подано особою, яка не має на це повноважень;

6) іноземна компанія, що має місце ефективного управління на території України, не набула або відмовилась від статусу податкового резидента України відповідно до підпункту 133.1.5 пункту 133.1 статті 133 Кодексу.

Отже, відмова у видачі Довідки може бути надана за наявності підстав, встановлених п. 5 Порядку. При цьому перевірка критерієві відповідності податковому резиденту України здійснюється за відповідний звітний період, про що зазначається у Довідці.

Водночас слід зазначити, що згідно з пунктом 56.1 статті 56 Кодексу рішення, прийняті контролюючим органом, можуть бути оскаржені в адміністративному або судовому порядку.

З урахуванням строків давності, визначених статтею 102 Кодексу, платник податків має право оскаржити в суді податкове повідомлення-рішення або інше рішення контролюючого органу у будь-який момент після отримання такого рішення (пункт 56.18 статті 56 Кодексу).

Ситуація: Працівнику підприємства встановлено інвалідність, що підтверджується витягом з рішення експертної команди від 02.04.2025. Повторне оцінювання призначене на 02.04.2026, за результатами якого статус особи з інвалідністю не продовжено. Відповідно до абз. 17 п. 40 Порядку проведення оцінювання повсякденного функціонування особи, затвердженого постановою КМУ від 15.11.2024 № 1338, датою, до якої встановлено інвалідність, вважається перше число місяця, наступного за місяцем, у якому має бути проведене повторне оцінювання. Водночас згідно з абз. 8 пп. 5 п. 2 розд. III Інструкції № 449 нарахування ЄСВ за ставкою 8,41% здійснюється протягом строку, встановленого Порядком № 1338.

Питання: До якої саме дати роботодавець має право застосовувати ставку ЄСВ 8,41% щодо такого працівника?

Уточнення: Чи правомірним є застосування ставки ЄСВ 8,41% до кінця квітня 2026 року з урахуванням положень абз. 17 п. 40 Порядку № 1338?

Відповідь: Виключно Законом України від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464) визначаються принципи збору та ведення обліку єдиного внеску, платники єдиного внеску, порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску, розмір єдиного внеску (частина друга статті 2 Закону № 2464).

Дія інших нормативно-правових актів може поширюватися на зазначені відносини лише у випадках, передбачених Законом № 2464, або в частині, що не суперечить Закону № 2464 (пункт 1 статті 2 Закону № 2464).

Платниками єдиного внеску є роботодавці, зокрема підприємства, установи, організації, інші юридичні особи, які використовують найману працю фізичних осіб на умовах трудового договору (контракту) або на інших умовах, передбачених законодавством, чи за цивільно-правовими договорами (пункт 1 частини першої статті 4 Закону № 2464).

Пунктом 1 частини першої статті 7 Закону № 2464 визначено, що базою нарахування єдиного внеску для роботодавців є сума нарахованої кожній застрахованій особі заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, що визначаються відповідно до Закону України від 24 березня 1995 року № 108/95-ВР «Про оплату праці» (далі – Закон № 108), та сума винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за цивільно-правовими договорами.

Відповідно до частини тринадцятої статті 8 Закону № 2464 єдиний внесок для підприємств, установ і організацій, фізичних осіб – підприємців, у тому числі тих, які обрали спрощену систему оподаткування, в яких працюють особи з інвалідністю, встановлюється у розмірі 8,41 відс. визначеної пунктом 1 частини першої статті 7 Закону № 2464 бази нарахування єдиного внеску для працюючих осіб з інвалідністю.

Інструкція № 449 Інструкція врегульовує застосування окремих положень порядку нарахування і сплати єдиного внеску страхувальниками, визначеними Законом № 2464 та визначає процедуру нарахування і сплати фінансових санкцій та стягнення заборгованості зі сплати страхових коштів податковими органами (пункт 1 розділу I Інструкції № 449).

Згідно з абзацом третім підпункту 5 пункту 2 розділу III Інструкції № 449 єдиний внесок для підприємств, установ і організацій, у яких працюють інваліди, встановлюється, відповідно до Закону № 2464, у розмірі 8,41 відс. суми нарахованої заробітної плати за видами виплат, які включають основну та додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати, у тому числі в натуральній формі, що визначаються згідно із Законом № 108, та суми оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності, що здійснюється за рахунок коштів роботодавця, та допомоги з тимчасової непрацездатності, допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами для працюючих інвалідів.

Нарахування єдиного внеску, зокрема, в розмірі 8,41 відс. здійснюється роботодавцем із дати отримання від працівника документів щодо встановлення інвалідності та проводиться протягом строку, встановленого постановою Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2024 року № 1338 «Деякі питання запровадження оцінювання повсякденного функціонування особи».

При цьому з питання щодо періоду протягом якого працівник вважається таким, що має статус особи з інвалідністю, доцільно звернутися до Міністерства охорони здоров'я України.

Ситуація: Член фермерського господарства є платником ЄСВ відповідно до п. 5¹ ч. 1 ст. 4 Закону від 08 липня 2010 року № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464). Відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 7 Закону № 2464 базою нарахування ЄСВ для члена фермерського господарства є сума доходу (прибутку), отриманого у звітному періоді, що підлягає оподаткуванню ПДФО. Член фермерського господарства може отримувати дохід від трудової участі у діяльності фермерського господарства; дохід у вигляді дивідендів (пропорційно внеску до складеного капіталу).

При цьому для ФОП на загальній системі оподаткування пасивні доходи, зокрема дивіденди, не включаються до бази нарахування ЄСВ.

Питання: Чи включаються дивіденди, отримані членом фермерського господарства, до бази нарахування ЄСВ?

Уточнення: Чи можуть у цьому випадку застосовуватись аналогічні підходи, які використовуються для визначення бази нарахування ЄСВ у ФОП на загальній системі оподаткування щодо пасивних доходів?

Відповідь: Виключно Законом № 2464 визначаються принципи збору та ведення обліку єдиного внеску, платники єдиного внеску, порядок нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску, розмір єдиного внеску (частина друга статті 2 Закону №2464).

Дія інших нормативно-правових актів може поширюватися на зазначені відносини лише у випадках, передбачених Законом № 2464, або в частині, що не суперечить Закону № 2464 (пункт 1 статті 2 Закону № 2464).

Члени фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах, відповідно до пункту 5¹ частини першої статті 4 Закону № 2464 визначено платниками єдиного внеску.

Базою нарахування єдиного внеску для платників, зазначених, зокрема, у пункті 5¹ частини першої статті 4 Закону № 2464 є сума доходу (прибутку), отриманого від їх діяльності, що підлягає обкладенню податком на доходи фізичних осіб. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску за місяць, у якому отримано дохід (прибуток).

У разі якщо таким платником не отримано дохід (прибуток) у звітному періоді або окремому місяці звітного періоду, такий платник має право самостійно визначити базу нарахування, але не більше максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої Законом № 2464. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску (пункт 2 частини першої статті 7 Закону № 2464).

Водночас, нормами підпункту 3 пункт 2 розділу III Інструкції № 449 деталізовано, що для платників, зазначених у пункті 5¹ частини першої статті 4 Закону № 2464, єдиний внесок встановлюється в розмірі 22 відсотка на суму розподіленого доходу (прибутку), що підлягає обкладенню податком на доходи фізичних осіб, отриманого таким платником від чистого оподаткованого прибутку фермерського господарства, але не більше максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої Законом № 2464. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску.

Базою нарахування єдиного внеску є розподілений дохід (прибуток), отриманий такими платниками від чистого прибутку фермерського господарства у звітному році, що підлягає обкладенню податком на доходи фізичних осіб. При визначенні доходу (прибутку), з якого сплачується єдиний внесок, враховуються календарні місяці, в яких отримано такий дохід (прибуток).

У разі якщо таким платником не отримано дохід (прибуток) у звітному періоді або окремому місяці звітного періоду, такий платник має право самостійно визначити базу нарахування, але не більше максимальної величини бази нарахування єдиного внеску, встановленої цим Законом № 2464. При цьому сума єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску.

Законом, який визначає правові, економічні та соціальні засади створення та діяльності фермерських господарств як прогресивної форми підприємницької діяльності громадян у галузі сільського господарства України, є Закон України від 19 червня 2003 року № 973 «Про фермерське господарство» (далі – Закон № 973).

Членами фермерського господарства можуть бути подружжя, їх батьки, діти, які досягли 14-річного віку, інші члени сім'ї, родичі, які об'єдналися для спільного ведення фермерського господарства, визнають і дотримуються положень установчого документа фермерського господарства. Членами фермерського господарства не можуть бути особи, які працюють у ньому за трудовим договором (контрактом) (частина 1 статті 3 Закону № 973).

При цьому, порядок розподілу доходів та витрат фермерського господарства між його членами визначається Статутом такого господарства. Положення Закону № 2464 та Інструкції № 449 регулюють питання нарахування єдиного внеску на суми розподіленого доходу (прибутку) члена фермерського господарства.

Виплата дивідендів у фермерському господарстві є формою розподілу чистого доходу (прибутку) між його членами (пропорційно трудовій участі або пропорційно майновому внеску залежно від Статуту такого господарства).

Зважаючи на зазначене вище, розподілений дохід (прибуток), отриманий членом фермерського господарства від чистого прибутку фермерського господарства є базою нарахування єдиного внеску.

Ситуація: Фізична особа має заборгованість перед банком за кредитним договором у сумі 1 млн грн (не іпотечний кредит).

Банк відступив право вимоги за таким боргом іншій особі. Надалі фізична особа планує викупити власний борг у нового кредитора за 300 000 грн.

Питання 1: Які податкові наслідки з ПДФО та військового збору виникають у фізичної особи?

Питання 2: Чи зобов'язана фізична особа подавати річну декларацію про майновий стан і доходи та відображати у ній таку операцію?

Відповідь:

Відповідно до підпункту 16.1.4 пункту 16.1 статті 16 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) платник податків зобов'язаний сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених Кодексом та законами з питань митної справи.

Оподаткування доходів фізичних осіб регулюється розділом IV Кодексу, відповідно до пункту 163.1 статті 163 якого об'єктом оподаткування фізичної особи – резидента є, зокрема загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід (підпункт 163.1.1 пункту 163.1 статті 163 Кодексу);

Перелік доходів, які не включаються до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податків, визначено ст. 165 Кодексу.

Підпунктом «е» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 Кодексу передбачено, що до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку включається дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (крім випадків, передбачених статтею 165 Кодексу) у вигляді суми знижки звичайної ціни (вартості) товарів (робіт, послуг), індивідуально призначеної для такого платника податку, крім сум, зазначених у підпункті 165.1.53 пункту 165.1 статті 165 Кодексу. Не є додатковим благом сума знижки звичайної ціни (вартості) при продажу (відчуженні) на користь платника податків житлової нерухомості, набутої у власність внаслідок звернення стягнення на таке майно за договорами іпотеки, що забезпечує кредит, наданий в іноземній валюті.

Відповідно до підпункту 14.1.71 пункту 14.1 статті 14 Кодексу звичайна ціна – це ціна товарів (робіт, послуг), визначена сторонами договору, якщо інше не встановлено Кодексом. Якщо не доведено зворотне, вважається, що така звичайна ціна відповідає рівню ринкових цін.

Отже, придбання власного боргу у кредитора зі знижкою є операцією, що відповідно до підпункту «е» підпункту 164.2.17 пункту 164.2 статті 164 Кодексу підлягає оподаткуванню.

При цьому відповідно до підпункту 168.1.1 пункту 168.1 статті 168 Кодексу податковий агент, який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок із суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену в статті 167 Кодексу.

Платник податку, що отримує доходи від особи, яка не є податковим агентом, та іноземні доходи, зобов'язаний включити суму таких доходів до загального річного оподатковуваного доходу та подати податкову декларацію за наслідками звітного податкового року, а також сплатити податок з таких доходів (підпункт 168.2.1 пункту 168.2 статті 168 Кодексу).

Об'єктом оподаткування військовим збором для платників, зазначених у підпункті 1 підпункту 1.1 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, є доходи, визначені статтею 163 Кодексу (підпункт 1 підпункту 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Ставка військового збору становить для платників, зазначених у підпункті 1 підпункту 1.1 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу 5 відсотків об'єкта оподаткування, визначеного підпунктом 1 підпункту 1.2 пункту 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, крім доходів, які оподатковуються за ставкою, визначеною підпунктом 4 підпунктом 1.3 пунктом 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (підпункт 1 підпункт 1.3 пункт 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Таким чином, в залежності від статусу нового кредитора (юридична особа або фізична особа) обов'язок щодо сплати податку та військового збору виникає у податкового агента або у фізичної особи.

Ситуація: Платник ПДВ імпортував товар. При подальшому продажу такого товару на митній території України у податковій накладній: код УКТ ЗЕД був зазначений на рівні перших 4 знаків; не була проставлена позначка в графі 3.2.1 щодо імпортованого товару.

Питання 1: Які податкові наслідки можуть виникнути для продавця у такій ситуації?

Питання 2: Які податкові наслідки можуть виникнути для покупця платника ПДВ у такій ситуації?

Відповідь на питання 1 та 2:

Відповідно до пункту 201.1 статті 201 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) на дату виникнення податкових зобов'язань платник податку зобов'язаний скласти податкову накладну в електронній формі з використанням кваліфікованого електронного підпису або удосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, уповноваженої платником особи відповідно до вимог Закону України «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» та зареєструвати її в Єдиному реєстрі податкових накладних (далі – ЄРПН) у встановлений Кодексом термін.

У податковій накладній в окремих рядках зазначаються обов'язкові реквізити, зокрема, код товару згідно з УКТ ЗЕД, для послуг – код послуги згідно

з Державним класифікатором продукції та послуг (далі – ДКПП); платники податків, крім випадків постачання підакцизних товарів та товарів, ввезених на митну територію України, мають право зазначати код товару згідно з УКТ ЗЕД або код послуги згідно з ДКПП неповністю, але не менше ніж чотири перших цифри відповідного коду.

Помилки в реквізитах, визначених пунктом 201.1 статті 201 Кодексу (крім коду товару згідно з УКТ ЗЕД), які не заважають ідентифікувати здійснену операцію, її зміст (товар/послугу, що постачаються), період, сторони та суму податкових зобов'язань, не можуть бути причиною неприйняття податкових накладних у електронному вигляді (пункт 201.10 статті 201 Кодексу).

Згідно з пунктом 16 Порядку заповнення податкової накладної, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 31.12.2015 № 1307, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 137/28267 (далі – Порядок № 1307), до розділу Б податкової накладної вносяться дані у розрізі опису (номенклатури) постачання товарів/послуг, зокрема до граф 3.1, 3.3 – код товару згідно з УКТ ЗЕД або код послуги згідно з ДКПП.

Графи 3.1, 3.3 заповнюються на всіх етапах постачання товарів/послуг. У разі постачання товару заповнюється графа 3.1, в якій зазначається код товару згідно з УКТ ЗЕД.

При цьому код згідно з УКТ ЗЕД зазначається на рівні позиції, підпозиції, категорії, підкатегорії відповідно до Закону України «Про Митний тариф України».

У разі постачання товару, ввезеного на митну територію України, у графі 3.2 податкової накладної проставляється позначка «Х». Графа 3.2 заповнюється на всіх етапах постачання товару.

Отже, при складанні податкової накладної у випадку постачання товару, ввезеного на митну територію України, на всіх етапах постачання товару від імпортера до кінцевого споживача:

у графі 3.1 табличної частини податкової накладної код товару згідно з УКТ ЗЕД зазначається на рівні позиції, підпозиції, категорії, підкатегорії, визначених відповідно до Закону України «Про Митний тариф України» (10 знаків);

у графі 3.2.1 податкової накладної проставляється позначка «Х».

Податкова накладна, складена з порушенням зазначених вище норм, не дає змоги ідентифікувати здійснену операцію, її зміст (товар, що постачається), та не надає права покупцю на формування податкового кредиту.

Правильність складання податкових накладних та їх реєстрації в ЄРПН, а також правомірність формування податкового кредиту платниками податку може бути досліджена під час проведення відповідних перевірок.

Ситуація: ПрАТ у II кварталі 2026 року реорганізується в ТОВ шляхом перетворення (зміни організаційно-правової форми). ПрАТ не належить до великих платників податків відповідно до пп. 14.1.24 Кодексу. Станом на 31.12.2025 власний капітал ПрАТ має від'ємне значення.

Питання 1: Чи зобов'язане ПрАТ подати ліквідаційну (останню) декларацію з податку на прибуток за період з 01.01.2026 до дати складання передавального акта, та у які строки така декларація подається?

Питання 2: За який звітний період ТОВ, створене шляхом перетворення, вперше подає декларацію з податку на прибуток?

Відповідь на питання 1 та 2:

У ст. 108 Цивільного кодексу України (далі – ЦКУ) зазначено, що перетворенням юридичної особи є зміна її організаційно-правової форми. У разі перетворення до нової юридичної особи переходять усе майно, усі права та обов'язки попередньої юридичної особи.

Крім того, у разі перетворення юридичних осіб здійснюється державна реєстрація припинення юридичної особи, що припиняється у результаті перетворення, та державна реєстрація новоутвореної юридичної особи (частина шоста ст. 4 Закону України від 15 травня 2003 року № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»).

Згідно з підпунктом 16.1.10 пункту 16.1 статті 16 Кодексу платник податків зобов'язаний повідомляти контролюючим органам за місцем обліку такого платника про його ліквідацію або реорганізацію протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення (крім випадків, коли обов'язок здійснювати таке повідомлення покладено законом на орган державної реєстрації).

Згідно з частиною сьомою статті 111 ЦКУ для проведення перевірок та визначення наявності або відсутності заборгованості із сплати податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, страхових коштів до Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування ліквідаційна комісія (ліквідатор) забезпечує своєчасне надання податковим органам та Пенсійного фонду України, фондів соціального страхування документів юридичної особи (її філій, представництв), у тому числі первинних документів, реєстрів бухгалтерського та податкового обліку.

До моменту затвердження ліквідаційного балансу ліквідаційна комісія (ліквідатор) складає та подає податковим органам, Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування звітність за останній звітний період.

Відповідно до пункту 137.4 статті 137 Кодексу податковими (звітними) періодами для податку на прибуток підприємств, крім випадків, передбачених пунктом 137.5 статті 137 Кодексу, є календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік. При цьому податкова декларація розраховується наростаючим підсумком. Податковий (звітний) період починається з першого календарного дня податкового (звітного) періоду і закінчується останнім календарним днем податкового (звітного) періоду, крім особливостей, визначених підпунктами 137.4.1 – 137.4.3 пункту 137.4 статті 137 Кодексу.

Якщо платник податку ліквідується (у тому числі до закінчення першого податкового (звітного) періоду), останнім податковим (звітним) періодом

вважається період, на який припадає дата ліквідації (підпункт 137.4.3 пункту 137.4 статті 137 Кодексу).

Частиною третьою ст. 13 Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зі змінами) визначено, що звітним періодом підприємства, що ліквідується, є період з початку звітного року до дати прийняття рішення про його ліквідацію.

Наказом Міністерством фінансів України від 20.10.2015 № 897 (зі змінами) затверджена форма Податкової декларації з податку на прибуток підприємств (далі – Декларація).

Отже, платник податку на прибуток підприємств, який прийняв рішення про реорганізацію шляхом перетворення, подає останню Декларацію до дати перетворення.

У полі 10 «Особливі відмітки» Декларації платник податку, який подає останню (ліквідаційну) Декларацію, проставляє позначку «платника податку, що подає декларацію за останній податковий (звітний) рік у періоді, на який припадає дата його ліквідації».

Разом з Декларацією платник податку подає фінансову звітність або звіт про фінансовий стан (баланс) та звіт про прибутки та збитки та інший сукупний дохід (звіт про фінансові результати), яка є додатком до Декларації та її невід'ємною частиною (пункт 46.2 статті 46 Кодексу).

Для платників податку, які зареєстровані протягом звітного (податкового) року (новостворені) встановлено річний податковий (звітний) період (підпункт «а» пункту 137.5 статті 137 Кодексу).

Для новоствореного підприємства першим звітним (податковим) періодом є рік з дати взяття його на облік, як платника податку на прибуток підприємств, до 31 грудня відповідного звітного (податкового) року.

Питання 3: Чи має право ТОВ врахувати у порядку пп. 140.4.5 КОДЕКС від'ємне значення об'єкта оподаткування, задеклароване ПрАТ у рядку 04 декларації з податку на прибуток за останній звітний період?

Відповідь на питання 3:

Згідно з підпункт 140.4.4 пункту 140.4 ст. 140 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) фінансовий результат до оподаткування зменшується, зокрема, на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування платника (крім великих платників податків) минулих податкових (звітних) років.

Положення підпункту 140.4.4 пункту 140.4 статті 140 Кодексу застосовуються з урахуванням пунктів 3 та 4² підрозділу 4 розділу XX «Перехідні положення» КОДЕКС.

Для цілей підпункту 140.4.4 пункту 140.4 статті 140 Кодексу погашеними вважаються суми від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років, для яких одночасно виконуються дві такі умови:

а) ці суми були включені до розрахунку об'єкта оподаткування майбутніх податкових (звітних) періодів;

б) за рахунок цих сум було зменшено позитивне значення об'єкта оподаткування (прибуток) відповідних податкових (звітних) років, обраховане відповідно до підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Кодексу без урахування непогашеного від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років.

Відповідно до підпункту 140.4.5 пункту 140.4 статті 140 Кодексу фінансовий результат до оподаткування зменшується, зокрема, платником податку – правонаступником на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування платника податку, що реорганізується, зокрема, шляхом приєднання, злиття, перетворення – у періоді затвердження передавального акта.

При проведенні реорганізації від'ємне значення об'єкта оподаткування податкового (звітного) періоду, що обліковувалося у платника податку, що припиняється, на дату затвердження передавального акта або розподільчого балансу, зменшує фінансовий результат до оподаткування платника податку – правонаступника в сумі, що не перевищує суму власного капіталу платника податку, що припиняється, станом на кінець попереднього податкового (звітного) року та за умови, що платник податку, що припиняється, та платник податку – правонаступник були пов'язаними особами більше ніж вісімнадцять послідовних місяців до дати завершення приєднання (злиття).

Наказом Міністерством фінансів України від 20.10.2015 № 897 (зі змінами) затверджена форма Податкової декларації з податку на прибуток підприємств (далі – Декларація).

Платник податку на прибуток – правонаступник має право включити у рядок 3.2.4.1 додатка РІ до рядка 03 РІ своєї Декларації показник від'ємного значення об'єкта оподаткування податкового (звітного) періоду, який обліковувався у платника податку, що припиняється, у Декларації на дату затвердження передавального акта.

Отже, підприємство, що є правонаступником в результаті реорганізації шляхом перетворення, має право у першому податковому (звітному) періоді зменшити фінансовий результат до оподаткування на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування податкового (звітного) періоду, що обліковувалося за даними Декларації платника податку, що припиняється, на дату затвердження передавального акта, але у розмірі, що не перевищує суму власного капіталу платника податку, що припиняється, станом на кінець попереднього податкового (звітного) року. При цьому для зменшення фінансового результату до оподаткування на суму від'ємного значення об'єкта оподаткування у наступних податкових (звітних) періодах слід враховувати вимоги підпункту 140.4.4 пункту 140.4 статті 140 Кодексу.

При цьому, підприємством – правонаступником інші показники діяльності реорганізованого підприємства, що припиняється, за період з початку року і до

дати перетворення не враховуватимуться у Декларації підприємства – правонаступника.

Водночас зазначаємо, що кожен конкретний випадок реорганізації може містити суттєві особливості та відмінності один від одного, виходячи з норм чинного законодавства, та підлягає окремому аналізу.

Ситуація: Благодійний фонд у 2025 році ввіз як гуманітарну допомогу автомобіль та передав його військовослужбовцю. Операція була відображена: у додатку ГД до Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації; у додатку 4ДФ об'єднаної звітності з ЄСВ, ПДФО та військового збору. У 2026 році військовослужбовець повернув автомобіль благодійному фонду, після чого фонд передав цей автомобіль іншому військовослужбовцю

Питання 1: Чи підлягає така операція відображенню у додатку ГД до Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації за 2026 рік?

Уточнення: Якщо так, то яким чином?

Відповідь на питання 1:

Правові, організаційні, соціальні засади отримання, надання, оформлення, розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги визначаються в Законі України від 22 жовтня 1999 року № 1192-XIV «Про гуманітарну допомогу» (зі змінами) (далі – Закон № 1192):

Згідно з пунктом 2 статті 1 Закону № 1192 гуманітарна допомога – цільова адресна безоплатна допомога у грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами з мотивів гуманності отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують допомоги у зв'язку із соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, скрутним фінансовим становищем, введенням воєнного або надзвичайного стану, виникненням надзвичайної ситуації або тяжкою хворобою конкретної фізичної особи, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту.

Законодавство України про гуманітарну допомогу, як встановлено у статті 2 Закону № 1192, складається з Закону України від 05 липня 2012 року № 5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (зі змінами) (далі – Закон № 5073), Закону № 1192, інших нормативно-правових актів, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Набувачами гуманітарної допомоги виступають фізичні та юридичні особи, які потребують допомоги і яким вона безпосередньо надається. Набувачі гуманітарної допомоги із статусом юридичної особи визначаються відповідно до підпунктів «а», «б», «в», «г», «ґ», «д», «е», «є», «і» пункту 5 статті 1 Закону № 1192 (пункт 6 статті 1 Закону № 1192).

Облік і контроль за отриманням та цільовим використанням гуманітарної допомоги регулюються в статті 11 Закону № 1192.

Порядок пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 05 вересня 2023 року № 953 «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» (зі змінами) (далі – Порядок № 953).

До спеціально уповноважених державних органів із питань гуманітарної допомоги згідно зі статтею 4 Закону № 1192 належить, зокрема, центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері гуманітарної допомоги.

Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України відповідно до абзацу першого пункту 1 Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2025 року № 904 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади», є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує формування та реалізує державну політику, зокрема, у сфері гуманітарної допомоги.

Зазначаємо, що бухгалтерський облік гуманітарної допомоги та відповідна звітність, як встановлено в частині четвертій статті 11 Закону № 1192, здійснюються отримувачами гуманітарної допомоги та набувачами гуманітарної допомоги (юридичними особами) у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику. У разі відсутності обліку щодо отримання та цільового використання гуманітарної допомоги вона вважається використаною не за цільовим призначенням.

Для цілей оподаткування згідно з пунктом 44.1 статті 44 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені абзацом першим пункту 44.1 статті 44 Кодексу.

Правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначено Законом України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зі змінами (далі – Закон № 996).

Бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Фінансова, податкова, статистична та інші види звітності, що

використовують грошовий вимірник, ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку (частина друга статті 3 Закону № 996).

Згідно зі статтею 9 Закону № 996 підставою для бухгалтерського обліку господарських операцій є первинні документи.

Відповідно до пункту 3² постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2022 року № 584 «Про навчання водіїв та державну реєстрацію транспортних засобів у період воєнного стану в Україні» (зі змінами) (далі – постанова КМУ № 584) встановлено, що на період воєнного стану транспортні засоби, визнані гуманітарною допомогою, кінцевими набувачами яких є військовослужбовці, призначені для використання під час здійснення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, безпеки населення та захисту інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України, підлягають тимчасовому державному обліку у сервісних центрах.

Тимчасовий державний облік транспортного засобу, визнаного гуманітарною допомогою, здійснюється на підставі заяви військовослужбовця – набувача такого транспортного засобу, документа, що посвідчує особу військовослужбовця, документа, що підтверджує проходження військової служби набувачем, а також акта приймання-передачі транспортного засобу, що є гуманітарною допомогою, за формою згідно з додатком до постанови КМУ № 584 та роздрукованої електронної декларації про перелік товарів, що визнаються гуманітарною допомогою, оформленої згідно з додатком 1 до Порядку № 953, на підставі якої такий транспортний засіб ввезено на митну територію України.

Отже, первинні документи для цілей податкового обліку складаються відповідно до правил бухгалтерського обліку з урахуванням певних особливостей їх складання в залежності від здійснюваних операцій. При цьому, зокрема, за операціями із гуманітарною допомогою форма акта приймання-передачі транспортного засобу, що є гуманітарною допомогою, встановлена постановою КМУ № 584.

Щодо оподаткування благодійної організації у статусі неприбуткової організації

Загальні засади благодійної діяльності в Україні визначаються Законом № 5073, що забезпечує правове регулювання відносин у суспільстві, спрямованих на розвиток благодійної діяльності, утвердження гуманізму і милосердя, забезпечує сприятливі умови для утворення і діяльності благодійних організацій.

Відповідно до підпункту 133.4.6 пункту 133.4 статті 133 Кодексу до неприбуткових організацій, що відповідають вимогам пункту 133.4 статті 133 Кодексу і не є платниками податку на прибуток підприємств, зокрема, можуть бути віднесені благодійні організації.

Пунктом 133.4 статті 133 Кодексу встановлено, що не є платниками податку на прибуток підприємств неприбуткові підприємства, установи та організації у порядку та на умовах, встановлених цим пунктом.

Неприбутковим підприємством, установою та організацією для цілей оподаткування податком на прибуток підприємств є підприємство, установа та організація (далі – неприбуткова організація), що одночасно відповідає вимогам, визначеним підпунктом 133.4.1 пункту 133.4 статті 133 Кодексу.

Доходи (прибутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами (абзац перший підпункту 133.4.2 пункту 133.4 статті 133 Кодексу).

При цьому, на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану не вважається порушенням вимог пункту 133.4 статті 133 Кодексу здійснення неприбутковою організацією передачі майна, надання послуг, благодійної допомоги, використання доходів для фінансування видатків, не пов'язаних із реалізацією мети та напрямів діяльності, передбачених її установчими документами, на цілі та на користь отримувачів, що визначені пунктом 63 підрозділу 4 розділу XX Кодексу.

У разі недотримання неприбутковою організацією вимог, встановлених пунктом 133.4 статті 133 Кодексу (з урахуванням положень пункту 63 підрозділу 4 розділу XX Кодексу), така неприбуткова організація підлягає виключенню з Реєстру неприбуткових установ та організацій з визначенням податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств відповідно до підпунктів 133.4.3 та 133.4.4 пункту 133.4 статті 133 Кодексу.

Форма Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації затверджена наказом Міністерства фінансів України від 17.06.2016 № 553, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07.07.2016 за № 932/29062 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 28.04.2017 № 469) (далі – Звіт).

Для цілей податкового обліку доходи, одержані неприбутковими організаціями, відображаються в рядках 1.1 – 1.11 частини I Звіту, а суми видатків (витрат) – у рядках 2.1 – 2.6 частини I Звіту. Форма Звіту передбачає заповнення лише тих показників, які відображають особливості діяльності неприбуткової організації залежно від закону, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

Зокрема, надходження у вигляді безповоротної фінансової допомоги, добровільних пожертвувань, милосердя тощо, у тому числі благодійної та гуманітарної допомоги, відображаються відповідно в рядках 1.6, 1.6.1, 1.6.2 ГД частини I Звіту.

Видатки (витрати) неприбуткової організації у вигляді безповоротної фінансової допомоги, добровільних пожертвувань, милосердя тощо, у тому числі благодійної та гуманітарної допомоги, відображаються відповідно в рядках 2.4, 2.4.1, 2.4.2 ГД частини I Звіту.

Інформація щодо операцій із гуманітарною допомогою відображається в додатку ГД до рядків 1.6.2 ГД, 2.4.2 ГД та 3.1 ГД Звіту (далі – додаток ГД

до Звіту). Додаток ГД до Звіту подають неприбуткові організації, що є отримувачами та набувачами гуманітарної допомоги.

Формування доходів та видатків, що відображаються у Звіті, здійснюється за правилами бухгалтерського обліку на підставі належним чином складених первинних документів.

Формою Звіту не передбачено особливостей його заповнення за операціями з повернення гуманітарної допомоги.

Водночас відповідно до пункту 46.4 статті 46 Кодексу, якщо платник податків вважає, що форма податкової декларації, визначена центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, збільшує або зменшує його податкові зобов'язання, всупереч нормам Кодексу з такого податку чи збору, він має право зазначити цей факт у спеціально відведеному місці в податковій декларації.

У разі необхідності платник податків може подати разом з такою податковою декларацією доповнення до такої декларації, які складені за довільною формою, що вважатиметься невід'ємною частиною податкової декларації. Таке доповнення подається з поясненням мотивів його подання. Платник податків, який подає звітність в електронній формі, подає таке доповнення в електронній формі.

При цьому вбачається, що з метою визначення правомірності та порядку проведення операцій із повернення гуманітарної допомоги у вигляді транспортних засобів для військовослужбовців доцільно звернутися до Міністерства соціальної політики, сім'ї та єдності України.

Питання 2: Як відобразити зазначені операції у додатку 4ДФ: щодо військовослужбовця, який повернув автомобіль; щодо військовослужбовця, який отримав автомобіль у 2026 році?

Відповідь:

З метою уникнення неоднозначного тлумачення норм податкового законодавства в частині оподаткування доходів у вигляді благодійної допомоги військовослужбовцю (передача автомобіля), кожний конкретний випадок виникнення податкових відносин слід розглядати з урахуванням документів і матеріалів, що стосуються окремої справи та ідентифікації запитуваних осіб. Пропонуємо платнику звернутись безпосередньо до ДПС для вирішення зазначеного питання.

Ситуація: Громадська організація у межах статутної діяльності проводить тренінги для бенефіціарів (цільової аудиторії). Для проведення таких заходів організація орендує приміщення та оплачує послуги лектора – ФОП із видом діяльності «інші види освіти». Участь у тренінгах є добровільною, а перелік учасників не є фіксованим або ідентифікованим.

Питання 1: Чи виникає у громадської організації обов'язок відображати в податковій звітності благодійну допомогу, надану учасникам таких тренінгів?

Уточнення: Яким чином виконати такий обов'язок, якщо конкретні бенефіціари не ідентифікуються?

Відповідь на питання 1 (в частині оподаткування неприбуткових організацій податком на прибуток підприємств).

Загальні засади благодійної діяльності в Україні визначаються Законом України від 05 липня 2012 року № 5073-VI «Про благодійну діяльність та благодійні організації» зі змінами (далі – Закон № 5073), що забезпечує правове регулювання відносин у суспільстві, спрямованих на розвиток благодійної діяльності, утвердження гуманізму і милосердя, забезпечує сприятливі умови для утворення і діяльності благодійних організацій.

Так, відповідно до підпунктів 1, 2 та 5 частини першої статті 1 Закону № 5073 бенефіціар – набувач благодійної допомоги (фізична особа, неприбуткова організація або територіальна громада), що одержує допомогу від одного чи кількох благодійників для досягнення цілей, визначених цим Законом; благодійна діяльність – це добровільна особиста та/або майнова допомога для досягнення визначених цим Законом цілей, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара; благодійником є дієздатна фізична особа або юридична особа приватного права (у тому числі благодійна організація), яка добровільно здійснює один чи декілька видів благодійної діяльності.

Благодійники спільно чи індивідуально можуть здійснювати благодійну діяльність на підставі добровільного вибору одного або кількох її видів, визначених статтею 5 Закону № 5073.

Благодійною пожертвою визнається безоплатна передача благодійником коштів, іншого майна, майнових прав у власність бенефіціарів для досягнення певних, наперед обумовлених цілей благодійної діяльності, відповідно до Закону № 5073 (частина перша статті 6 Закону № 5073).

Також зазначимо, якщо основною метою громадської організації є благодійна діяльність, то діяльність такої організації має здійснюватися в статусі благодійної організації відповідно до вимог Закону № 5073.

Правові та організаційні засади реалізації права на свободу об'єднання, гарантованого Конституцією України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, порядок утворення, реєстрації, діяльності та припинення громадських об'єднань визначає Закон України від 22 березня 2012 року № 4572-VI «Про громадські об'єднання» зі змінами (далі – Закон № 4572).

Громадська організація – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи (частина третя статті 1 Закону № 4572).

Частиною п'ятою статті 1 Закону № 4572 передбачено, що громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку.

Громадські об'єднання утворюються і діють відповідно до принципів, визначених статтею 3 Закону № 4572, один з яких полягає у відсутності майнового інтересу їх членів (учасників) щодо права на частку майна громадського об'єднання і такі члени (учасники) не відповідають за зобов'язаннями такого громадського об'єднання. Доходи або майно (активи) громадського об'єднання не підлягають розподілу між його членами (учасниками) і не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого члена (учасника) громадського об'єднання, його посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи).

Статтею 11 Закону № 4572 визначено відомості, які має містити статут громадського об'єднання, зокрема: відомості про мету (цілі) та напрями діяльності такого об'єднання; джерела надходження і порядок використання коштів та іншого майна громадського об'єднання.

Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи для виконання своєї статутної мети (цілей) має право володіти, користуватися і розпоряджатися коштами та іншим майном, яке відповідно до закону передане такому громадському об'єднанню його членами (учасниками) або державою, набуте як членські внески, пожертвуване громадянами, підприємствами, установами та організаціями, набуте в результаті підприємницької діяльності такого об'єднання, підприємницької діяльності створених ним юридичних осіб (товариств, підприємств), а також майном, придбаним за рахунок власних коштів, тимчасово наданим у користування (крім розпорядження) чи на інших підставах, не заборонених законом (частина перша статті 24 Закону № 4572).

Суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, регулює Закон України від 05 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту» (зі змінами) (далі – Закон № 2145), який також визначає компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері освіти.

Суб'єкт освітньої діяльності на підставі п. 27 частини першої статті 1 Закону № 2145 визначається як фізична або юридична особа (заклад освіти, підприємство, установа, організація, громадське об'єднання), що провадить освітню діяльність.

Освітня діяльність провадиться на підставі ліцензії, що видається органом ліцензування відповідно до законодавства (частина друга статті 43 Закону № 2145).

Пунктом 133.4 статті 133 Кодексу встановлено, що не є платниками податку на прибуток підприємств неприбуткові підприємства, установи та організації у порядку та на умовах, встановлених цим пунктом.

Неприбутковим підприємством, установою та організацією для цілей оподаткування податком на прибуток підприємств є підприємство, установа та організація (далі – неприбуткова організація), що одночасно відповідає вимогам, визначеним підпунктом 133.4.1 пунктом 133.4 статті 133 Кодексу.

Як встановлено підпунктом 133.4.2 пункту 133.4 статті 133 Кодексу, доходи (прибутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.

При цьому, на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану не вважається порушенням вимог пункту 133.4 статті 133 Кодексу здійснення неприбутковою організацією передачі майна, надання послуг, благодійної допомоги, використання доходів для фінансування видатків, не пов'язаних із реалізацією мети та напрямів діяльності, передбачених її установчими документами, на цілі та на користь отримувачів, що визначені пунктом 63 підрозділу 4 розділу XX Кодексу.

Відповідно до підпункту 133.4.6 пункту 133.4 статті 133 Кодексу до неприбуткових організацій, що відповідають вимогам пункту 133.4 статті 133 Кодексу і не є платниками податку на прибуток підприємств, зокрема, можуть бути віднесені громадські об'єднання.

Форма Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації затверджена наказом Міністерства фінансів України від 17.06.2016 № 553, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 07.07.2016 за № 932/29062 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 28.04.2017 № 469) (далі – Звіт).

Для цілей податкового обліку доходи, одержані неприбутковими організаціями, відображаються в рядках 1.1 – 1.11 частини I Звіту, а суми видатків (витрат) – у рядках 2.1 – 2.6 частини I Звіту. Форма Звіту передбачає заповнення лише тих показників, які відображають особливості діяльності неприбуткової організації залежно від закону, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

Зокрема, надходження у вигляді безповоротної фінансової допомоги, добровільних пожертвувань, милосердя тощо, у тому числі благодійної, та гуманітарної допомоги, відображаються відповідно в рядках 1.6, 1.6.1, 1.6.2 ГД частини I Звіту.

Видатки (витрати) неприбуткової організації у вигляді безповоротної фінансової допомоги, добровільних пожертвувань, милосердя тощо, у тому числі благодійної та гуманітарної допомоги, відображаються відповідно в рядках 2.4, 2.4.1, 2.4.2 ГД частини I Звіту.

Формування доходів та видатків, що відображаються у Звіті, здійснюється за правилами бухгалтерського обліку на підставі належним чином складених первинних документів.

Отже, в загальному порядку, якщо громадська організація у статусі неприбуткової організації здійснюватиме операції з організації навчальних заходів на безоплатній основі, що пов'язані з реалізацією мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами такої неприбуткової організації, на користь отримувачів, які не є засновниками (учасниками), членами такої організації, працівниками, членами органів управління та іншими

пов'язаними з ними особами, то проведення таких операцій не призводитиме до порушення вимог пункту 133.4 статті 133 Кодексу.

Водночас повідомляємо, що оскільки наданої заявником інформації недостатньо щодо кваліфікації операцій громадської організації із проведення безоплатних навчальних тренінгів неідентифікованому та нефіксованому переліку учасників саме як благодійної допомоги, тому формування висновку щодо дотримання громадською організацією вимог пункту 133.4 статті 133 Кодексу та складання Звіту при наданні нею безоплатних освітніх послуг не є можливим. Розгляду підлягають відповідні положення установчих документів громадської організації, договорів, інших документів щодо умов надання освітніх послуг тощо.

У разі недотримання неприбутковою організацією вимог, встановлених пункту 133.4 статті 133 Кодексу (з урахуванням положень п. 63 підрозділу 4 розділу XX Кодексу), така неприбуткова організація підлягає виключенню з Реєстру неприбуткових установ та організацій з визначенням податкового зобов'язання з податку на прибуток підприємств відповідно до підпунктів 133.4.3 та 133.4.4 пункту 133.4 статті 133 Кодексу.

Щодо оподаткування фізичних осіб.

Податковий агент, визначення якого наведено у п.п. 14.1.180 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України (далі – Кодекс), який нараховує (виплачує, надає) оподатковуваний дохід на користь платника податку, зобов'язаний утримувати податок (військовий збір) із суми такого доходу за його рахунок, використовуючи ставку податку, визначену в ст. 167 Кодексу, та ставку військового збору, встановлену п.п. 1 п.п. 1.3 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (п.п. 168.1.1 п. 168.1 ст. 168 Кодексу).

Згідно з п.п. 70.12.1 п. 70.12 ст. 70 Кодексу реєстраційний номер облікової картки платника податків (далі – РНОКПП) або серія (за наявності) та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття РНОКПП та офіційно повідомили про це відповідний контролюючий орган і мають відмітку у паспорті) використовуються органами державної влади та органами місцевого самоврядування, юридичними особами незалежно від організаційно-правових форм, включаючи Національний банк України, банки, інші фінансові установи, небанківських надавачів платіжних послуг, емітентів електронних грошей, біржі, особами, які провадять незалежну професійну діяльність, фізичними особами – підприємцями, а також фізичними особами в усіх документах, які містять інформацію про об'єкти оподаткування фізичних осіб або про сплату податків, зокрема у разі виплати доходів, з яких утримуються податки згідно із законодавством України. Фізичні особи зобов'язані подавати інформацію про РНОКПП юридичним та фізичним особам, що виплачують їм доходи.

Документи, пов'язані з проведенням операцій, передбачених п. 70.12 ст. 70 Кодексу, які не мають РНОКПП або серії та номера паспорта, вважаються оформленими з порушенням вимог законодавства України (п. 70.13 ст. 70

Кодексу).

Отже, неможливість, на думку юридичної особи, персоніфікувати отриманий дохід не може слугувати підставою для звільнення платника податків від сплати відповідних податків і зборів.

Питання 2: Як визначати суму доходу, отриманого кожним учасником тренінгу?

Питання 3: За якою нормою ПКУ оподатковується така допомога та з якою ознакою доходу вона підлягає відображенню у додатку 4ДФ?

Відповідь на питання 2 та 3.

Оподаткування фізичних осіб регулюється розділом IV Кодексу, згідно з п. 62.1 ст. 162 якого платником податку є, зокрема, фізична особа – резидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні.

Відповідно до п.п. 163.1.1 п. 163.1 ст. 163 Кодексу об'єктом оподаткування резидента є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід.

Статтею 165 Кодексу визначено перелік доходів, які не включаються до розрахунку місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку.

Крім того, п.п. 1.7 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу передбачено, що звільняються від оподаткування військовим збором доходи, які згідно з розділом IV Кодексу та підрозділом 1 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу не включаються до загального оподаткованого доходу фізичних осіб (не підлягають оподаткуванню, оподатковуються за нульовою ставкою), крім доходів, зазначених у п.п. 165.1.36 п. 165.1 ст. 165, пп. 3 і 4 п. 170.13¹ ст. 170 Кодексу та п. 14 підрозділу 1 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Водночас перелік доходів, які включаються до загального місячного (річного) оподаткованого доходу платника податку визначено п. 164.2 ст. 164 Кодексу зокрема, дохід, отриманий платником податку як додаткове благо (крім випадків, передбачених ст. 165 Кодексу) у вигляді, зокрема:

вартості безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг), визначеної за правилами звичайної ціни, а також суми знижки звичайної ціни (вартості) товарів (робіт, послуг), індивідуально призначеної для такого платника податку, крім сум, зазначених у п.п. 165.1.53 п. 165.1 ст. 165 Кодексу. Не є додатковим благом сума знижки звичайної ціни (вартості) при продажу (відчуженні) на користь платника податків житлової нерухомості, набутої у власність внаслідок звернення стягнення на таке майно за договорами іпотеки, що забезпечує кредит, наданий в іноземній валюті (п.п. «е» п.п. 164.2.17 п. 164.2 ст. 164 Кодексу).

Якщо додаткові блага надаються у негрошовій формі, сума податку об'єкта оподаткування обчислюється за правилами, визначеними п. 164.5 ст. 164 Кодексу.

Відповідно до п. п. 167.1 ст. 167 Кодексу ставка податку становить 18 відсотків бази оподаткування щодо доходів, нарахованих (виплачених, наданих) платнику (крім випадків, визначених у пунктах 167.2 - 167.5 ст. 167

Кодексу).

Також вказаний дохід є об'єктом оподаткування військовим збором для платників, зазначених у п.п. 1 п.п. 1.1 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (п.п. 1 п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Ставка військового збору для платників, зазначених у п.п. 1 п.п. 1.1 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу, становить 5 відсотків об'єкта оподаткування, визначеного п.п. 1 п.п. 1.2 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу (п.п. 1 п.п. 1.3 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу).

Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку на доходи фізичних осіб та військового збору до бюджету визначено ст. 168 Кодексу та п.п. 1.4 п. 16¹ підрозділу 10 розділу XX «Перехідні положення» Кодексу.

Враховуючи вище викладене, сума доходу отриманого платником податків у вигляді безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) обчислюється за правилами, визначеними п. 164.5 ст. 164 Кодексу та оподатковується податком на доходи фізичних осіб та військовим збором на загальних підставах.

Відповідно до Довідника ознак доходів фізичних осіб, наведених у додатку 2 до Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 13.01.2015 № 4 із змінами та доповненнями, сума доходу отриманого платником податків у вигляді безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг) відображаються ним у додатку 4ДФ до Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податків - фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, а також сум нарахованого єдиного внеску за ознакою доходу «126» - дохід, отриманий платником податку як додаткове благо.